

Posudek školitele na disertační práci Mgr. Pavla Štolla
České kontexty lotyšských kulturních tradic

Práce je výsledkem autorova mnohaletého bádání i pedagogické činnosti v oboru lotyšsko-českých literárních a kulturních vztahů. Původně plánované široké téma, zahrnující tyto vztahy od 16. století až do současnosti, autor zúžil ve prospěch hlubší analýzy přítomnosti idejí české náboženské reformace či jejich paralel v lotyšské literatuře spjaté s ochranovským hnutím, které má v Pobaltí dodnes neobyčejně silnou kulturní tradici. Toto téma dosud nebylo souhrnně zpracováno ani na české, ani na lotyšské straně, a proto je bádání autorovým originálním přínosem. Za cenné je třeba považovat rozsáhlé využití české, lotyšské i jinojazyčné odborné literatury, včetně literatury nejnovější, dále úzkou spolupráci s lotyšskými odborníky a značnou publikační činnost v rámci lotyšských vědeckých konferencí.

Autor prozkoumal některé lotyšské kulturní tradice založené v době národního obrození a jejich české kontexty, zejména na základě konkrétních lotyšských a českých textů. Usiloval o dialogickou metodologii, do níž originálně začlenil i všenápravné myšlenky J. A. Komenského, v Pobaltí málo známé. Autor zjistil pozoruhodné genetické vlivy či typologické obdoby idejí české náboženské reformace v lotyšské krásné literatuře, k níž hledal paralely v literatuře české, zejména obrozenské. Tyto paralely by bylo možno ještě upřesnit, stejně jako by bylo vhodné podrobněji rozvést typologii lotyšské moderny ve srovnání s českou, která s ochranovským hnutím souvisí. Bylo by zajímavé také přihlédnout k některým souvislostem z představiteli obrozenského proudu vycházejícího ze západního Slovenska (tradice českobratrské bibličtiny) a k odkazu P. J. Šafaříka, který se jako jeden z prvních z našich obrozenců zabýval dějinami baltských národů. To však může být předmětem dalšího rozšíření práce, která by v budoucnu měla obsáhnout celou problematiku česko-lotyšské literární vzájemnosti. Za zvlášť zdařilou považujeme analýzu projevů „kultury srdce“ v lotyšské literatuře, které jsou ochranovského, resp. pietistického a českobratrského a zároveň i místního folklorně-mytologického původu.

Autor se také podrobně věnoval odkazu J. A. Komenského a Jana Husa v Lotyšsku, přínosu Jednoty bratrské pro formování lotyšského národa, jeho literatury a kultury, včetně zásadního fenoménu Svátků písní, a rovněž českým inspiracím lotyšského národního obrození. Doktorand své téma ve všech podstatných otázkách vyčerpал a zpracoval ho dosti originálním způsobem. Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako nesporně výbornou.

V Praze dne 2.2.2011

Prof. PhDr. Radegast Parolek, DrSc.